

ELSŐ FILMESEK
„Nagyon precíz képi világot épített föl az operatőr”
Forgalmazó: Cameo Film

A mátrixszá szerveződő árulások világa

VÁGVÖLGYI B. ANDRÁS IGAZI EMBEREKRŐL KÉSZÍTETT FILMET

Jó sokáig készült, de csak kibőjtölte a közönség Vágvölgyi B. András Kolorádó Kid című filmjét. A szakma és a nézők türelmetlenebbje már beverekedte magát az ideai filmszemle vetítéseire, de a forgalmazásra egészen a múlt hétig kellett várni. (Díszbemutató október 23-án a Vigaszínházban.) Egyesek szerint nem is nagy baj, hogy ez a mozi nem a kerek évfordulás, vagyis a 2006-os ötvenhatosfilm-felhozatal egyikéként került a vetítőbe. És nem is csak azért, mert egészen más, mint a többi. A Kolorádó Kid első nagyjátékfilm rendezőjével, Vágvölgyi B. Andrásal beszélgettünk.

Láng Zsuzsa

– A nem éppen udvariasságukról híres filmkritikusok meglepően jól tolerálták a filmjét, egyik-másik még olyan szokatlan kitételre is ragadtatta magát, hogy a rendszerváltás óta ez volt a legjobb ötvenhatos film...

– Voltam már a barikád mindkét oldalán, állíthatom: a magyar filmkritika-írás dandárja igazi fikakultúra, úgyhogy őszintén örültem a viszonylag jó fogadtatásnak. Ami nem jelenti, hogy számomra fontos helyeken ne jelentek volna meg piti írások.

– Pontosan akkor született, amikor a film első jelenete játszódik, 1959 nyarán. A szülei voltak a korabeli fiatal értelmiségiek, akiknek el kellett dönteniük, hogy barátaik, kollégáik, ismerőseik döntését követve elmennek az országból, vagy maradnak. Az ember azt gondolná, hogy egy másik – konkrétan az előző – generáció ügye volt 1956, de részint a filmből, részint írásaiból kiderül: fontos feladatnak érezte ennek a kornak a bemutatását. Miért is?

Vágvölgyi B. András
Fotó: Kocsis Zoltán

– Izgalmas kérdésnek tartom, hogy az ember tudja meg, milyen a hely, ahová születik, és ha már olyan lehetősége adódik, hogy nagyobb narratívát – filmet, regényt – írjon, akkor ez már nemcsak esztétikai, de morális kérdéseket is felvet. Engem nagyon is foglalkoztatott, hogy milyen volt (és még hosszú ideig milyen is maradt, talán máig) ez az ország, milyen volt Kádár János nyomán az árulások rendszere és mátrixszá szerveződése. És persze ezzel együtt járt a felismerés, hogy ebben az árulásvilágban is éltek igaz emberek. És a film főhőse, ez a Kreuzer Béla is egy ilyen igazi ember. De igazi ember volt az én gimnáziumi, nem melleleg roma származású történelemtanárom is, akit '56 után lecsuktak, a hatvanas években az alföldi falvakat járó cigányprimásként tartotta fenn magát. Az egzisztencialista filozófia történetével foglalkozott, meg is írta az első magyar – nem mondom, kicsit vonalas – Heidegger-monográfiát, de egyetemre nem kerülhetett. Felbukkan a filmben, Csányi Sándor alakítja.

– Saját élményei nemigen lehettek, illetve koránál fogva csak a diktatúra vége felé kapcsolódott bele a fiatal értelmiségiek ellenzéki mozgalmába. A valós „mátrixszá” csak közvetítők által juthatott.

– Meghatározó volt Eörsi Istvánnal való találkozásom '89-ben, a Nagy Imre-temetésén való sajtóösszeállítás kapcsán, és az egész filmet meghatározó hiteles alapanyagot éppen a fia, Eörsi Lacos által megtalált börtönbesúgó jelentéssorozat adta. Sajnos Pista 2005-ben meghalt, de azóta is őrzöm a levelezésünket: mindent, amit a készülő forgatókönyvről dramaturgként elmondott.

– Az árulásmotívum, amely az egész

filmen – és nyilván az egész koron – végigvonul, érezhetően személyesen is mélyen érintette.

– Az én generációm még szembesült furcsa dolgokkal a hetvenes évek legvégén és a nyolcvanas években. Elég sűrűn éltek egymás mellett a jelentettek és a jelentők. Ezt személyesen is láttam, amikor az 1989 című könyvem írása során az Állambiztonsági Levéltárban dolgoztam, és abszolút random nézelődés során rábukkantam például egy trafikosról szóló jelentésre. Hogy mit mondott a kubai rakétaválságról, a berlini fal építéséről. Amikor a doboz gyufáért vagy az Öt éves Tervről elnevezett cigiért befáradó vevőnek arról kezd beszélni, hogy a kubaiak hülyék, és Kennedyt élteti... Azért ez eléggé svejkes, akárhogy is nézzük.

– Svejk persze ott van a filmjében is.

– Dr. Máriás Bélát direkt azért kerestem fel, hogy az egyik kihallgató Svejszerű legyen. A másik meg hideg és kemény. Füllajtár Andrea játssza, szerintem nagyszerűen.

– Még a fikakultúrát gyakorló kritikusok is elismerték, hogy nagyon összejött a szereplőválogatás. Nagy Zsolt Keuzer Béla – lelítalát.

– Azt gondolom, hogy minden filmnek az az origója, hogy az ember megtalálja a főszereplőket, mert középről kell indulni. Nagy Zsolt esetében az első próbafelvételnél megszületett a döntés. Sárosdi Lilla is Zsolt javasolta, bár tőle függetlenül szerepelt a lehetőségek listáján. Nem kellett hosszasan gyözködnie, a próbafelvétel úgy köpte le Zsoltot, hogy öröm volt nézni. De a casting legnagyobb érdeme mégiscsak a harmadik szereplő, Gáspár Tibor volt, aki két évig Nagy Zsolt atyai barátja, mestere Békéscsabán, mielőtt föl vették volna a főiskolára. Így utólag visszagondolva is jól ment a stábépítés.

– Az általában szokott magának sikerülni: a Magyar Narancs alapítására gondolok.

– Az régen volt, el is múlt. A filmben ellentétes pólusok és különböző generációk összehozásának szerencsés konstrukciója is összejött. Az operatőr, Lukács Dávid fotósként kezdte a pályafutását nálunk, a Narancsnál, tizenkilenc éves kora óta ismerem, akár saját nevelésnek is mondhatnám. Bár sokan mond-

ták, ha most csinálna az első játékfilmet, nehogy már első filmes legyen az operatőröd is, de tartottam magam hozzá, és nem is bántam meg: nagyon precíz saját képi világot épített fel. A szintén fiatal, igaz, már nagyon tapasztalt Kiss Wanda lett a vágó, és ehhez a nagyjából harmincas csapathoz jött be a nyolcvanpluszos Banovich Tamás díszlettervező. Elképesztően nagy találkozás volt.

– Nemigen úszhatja meg a kérdést: hogyan lett egy ötvenhatos, Kádár-noirnak is titulált film címe Kolorádó Kid?

– Ezzel a Kolorádóval kapcsolatban két dolog is fontos. Mutattak egy számot (Vida Tóni a Tilosból), erre teljesen véletlenül Palotai Zsolt bukkant New Yorkban, egy lemezboltban, valami Hazám Records, vagy Turul, vagy ilyesmi kiadásában, amelyen egy amerikai magyar énekes dolgoz fel egy nyugatnémet slágert az ötvenes évek stílusában, ami Colorado csodás tájairól szól, hullámozó vadnyugati romantikával, ahogy azt Európából elképzelik. Ezt dolgozták fel Kiss Tibiék, a Budapest Bár rendszeresen játssza. Nagyon ideillőnek éreztem, és gondoltam, használnom is. Persze kával, ával, hosszú óval.

– Érdekes, amit mond, de én meg mertem volna esküdni, azért valami köze mégiscsak van Hunter S. Thompsonhoz, a gonzo irodalom atyjához, akinek magyarországi interpretálása, népszerűsítése, fordítása az ön nevéhez fűződik. És akinek kedvenc színésze, Johnny Depp – egyebek között a Félelem és reszketés Las Vegasban című kultfilmjének főszereplőjeként – kísértetiesen hasonlít Nagy Zsolt karakteréhez, nos, a Nagy Öreg szívesen babrált fegyvergyűjteményének darabjaival kedvenc helyén, Coloradóban. Nem mondja, ugye, hogy nincs semmi összefüggés...

– Ez a másik dolog. A film vége lehetőségét ad egy utalással arra, hogy miután a főhős letelepedik Amerikában, néhány évtizeddel később a fegyverek iránti közös szerelem összehozhatja őket: Hunter Thompsonot és Keuzer Bélát. Nem most persze, hanem tíz év múlva (nevet). Abból akár a Kolorádó Kid visszavág is lehet, egy folytatás is alakulhat... Ez persze most csak elmejáték, gondolat kísérlet.